

(Fortsættelse 77):

EN FØRSTEMAND

Mens jeg var elev hos Rie Nissen, havde hun en kortere overgang en yngre førstemand ved navn Jørgen Duus, som oprindeligt var blevet uddannet hos hende, men han havde i mellemtiden arbejdet for en anden fotograf. Duus var over middelhøjde og lidt kraftigt bygget, men en venlig og omgængelig mand, som endnu boede hjemme hos sin moder i hendes store, herskabslignende lejlighed på Gentoftegade i Gentofte. Han og jeg blev en slags venner, og en gang inviterede han mig til middag hos sig og moderen. Her var også hans kæreste, hvis navn jeg ikke husker, til stede. Hun var en frodig og humørfyldt, men også temperamentsfuld pige, som gerne ville bestemme over sin godmodige kæreste, der tydeligvis følte sig klemmt mellem hende og sin moder.

Det var så vidt jeg husker den eneste gang, jeg var hjemme hos Duus, skønt jeg blev inviteret flere gange, men jeg undtog mig hver gang, fordi jeg vidste, at jeg ikke ville kunne gøre gengæld. Det følte og syntes jeg, at mine forældres og min situation og boligforhold var alt for beskedne til. Desuden havde min mor som tidligere omtalt det sådan, at hun helst ikke ville have fremmede indenfor sine døre og enemærker, og det var den egentlige grund til, at hverken jeg eller mine søskende nogensinde havde skolekammerater eller venner med hjemme på besøg. For mit vedkommende dog med Erik Pluto og Kaj Pindal som undtagelser. Derimod kom vi selv lejlighedsvis hos nogle af vores kammerater eller bekendte.

Portræt af den unge 19-årige mig, fotograferet af førstemanden Jørgen Duus i Rie Nissens atelier i 1948. Fotografiet var en gave til min mor på hendes 41-års fødselsdag den 18. januar 1949. Efter min mors død i 1975 tilhører billedet mig.

Den unge Jørgen Duus var selv en dygtig portrætfotograf, og engang var han så venlig at tage et efter sigende vellignende portrætfoto af unge mig, der endnu ikke rigtig var blevet tør bag ørerne. Min mor fik det indrammede billede forærende til sin fødselsdag, og hun syntes godt om at se sit ældste afkom gengivet som en uskyldsren yngling. Selv brød jeg mig ikke meget om billedet, især ikke, fordi det fremhævede mine pluskæber, som jeg syntes var uklædelige og som jeg derfor i min forfængelighed hadede.

På et tidspunkt opfordrede Rie Nissen mig til at tage mine egne portrætter, lige som hun stillede atelierets eneste Rolleiflex kamera til min uindskrænkede rådighed, så jeg kunne fotografere udendørs motiver rundt om i byen og hvor jeg nu ellers havde lyst til det. Det tilbud benyttede jeg mig naturligvis straks af og lånte faktisk Rolleiflexen i ret lang tid, fordi ingen andre af eleverne åbenbart havde lyst til at gøre brug af det.

Hvad angår portrætfotografering, måtte jeg i reglen skaffe mig mere eller mindre villige modeller hertil hos familie, venner og gode bekendte. Fotograferingen skete gerne lørdag eftermiddage, hvor jeg havde atelieret helt for mig selv. Min familie var dog tilbageholdende, men to af mine yngre søskende, Bent og Lizzie, ville meget gerne fotografes, og de kunne også afse tid til det, for de gik begge endnu i skole dengang. De var begge to meget imponerede over at de skulle tage ind til Østergade, hvor de jo sjældent havde været, og at se atelieret var lidt af en oplevelse for dem. Det lykkedes mig da også at tage et par gode portrætter af dem, sådan som det fremgår af de fotos, der ledsager denne tekst. Min bror Benny fik jeg desværre ikke taget noget billede af, for han var begyndt som lærling på et maskinværksted på Rentemestervej i Nordvestkvarteret, og kunne ikke holde fri.

Ovenfor ses portrætfotos af min dengang 11-årige bror Bent og da 7-årige søster Lizzie, som en dag i efteråret 1948 begge mødte op på Rie Nissens atelier, for at blive fotograferet af deres storebror, altså mig. – Fotos: © 1948, Harry Rasmussen.

To forskellige portrætter af min gode ven gennem flere år, Asbjørn Yde Larsen. Han var ikke så lidt af en skuespiller, hvilket kan ses et eksempel på af fotoet til venstre, hvor han illuderer en såkaldt easygoing Dandy. På fotoet til højre ligner han mere 'sig selv', sådan som man oplevede ham i hverdagen.- Fotos © 1948, Harry Rasmussen.

Herover endnu et par af de portrætfotos, jeg i 1948 optog i Rie Nissens atelier- Det er til venstre min da 21-årige fætter Dennis, og til højre min da 16-årige kusine Ulla. På dette portrætfoto ser min fætter meget tænkso, nærmest lidt melankolsk ud, men det var ikke

den grundlæggende sindsstemning hos ham. Det var tværtimod optimisme og godt humør. Min kusine var jo endnu ganske ung, glad og venlig med et anstrøg af alvor, men i øvrigt kendte jeg hende ikke godt nok til at kunne karakterisere hendes personlighed. – Fotos: © 1948, Harry Rasmussen.

Imidlertid søgte jeg efter bedste evne at koncentrere mig om at lære fotograferingens kunst, for en kunst er det vitterligt, når dets muligheder så vel som begrænsninger tages i betragtning. Rie Nissen var jo et godt, om end lidt specielt, eksempel på en fotograf, der opfattede sit fag som en kunstart, og hendes tilgang til det at fotografere var absolut seriøs og målrettet. Det fremgår desuden af de bedste af hendes mange portrætfotografier. Hendes stil var helt unik og kunne som nævnt genkendes på sin gode komposition og store kontrastrigdom og – ikke mindst – psykologiske forståelse af sine 'klienter'.

SNAPSHOTS MED ROLEIFLEX

Men livet skulle jo gå videre, og det gjorde det naturligvis også på trods af alle tilværelsens ups and downs. Det gjaldt i privatlivet så vel som i det karrieremæssige liv. Som nævnt havde Rie Nissen opfordret mig til at benytte atelierets Rolleiflex-kamera til at fotografere lige præcis, hvad jeg havde lyst til og syntes der var værd at fotografere. Det lod jeg mig ikke sige to gange, så derfor gik jeg nogle gange ud i byen, for at fotografere steder og motiver, som især fangede min opmærksomhed. Kameraet var let at have med sig, fordi dets taske kunne bæres i en rem over skulderen.

To fotos optaget ved Marmorkirken i Amaliegade i København. Statuerne, som står opstillet rundt om Marmorkirkens facade, forestiller forskellige af de fremtrædende biskopper, der i tidens løb har været tilknyttet kirken. - Fotos: © 1948 Harry Rasmussen. FOTO 304 og 305

Marmorkirkens egentlige navn er Frederikskirken, idet den er opkaldt efter kong Frederik 5. (1723-66). Kirkens opførelse varede i mange år, idet byggeriet med mellemrum blev afbrudt, senest 1770 til 1874. Den halvfærdige kirke blev købt af finansmanden C.F.Tietgen (1829-1901), som fortsatte byggeriet, der endte med at kirken stod færdig og blev indviet i 1894. På balustraden over underdelens gesims står 16 figurer, der forestiller Kirkens store personligheder fra Mose til Luther. På piedestaler rundt omkring kirken står en del danske personligheder med tilknytning til den kristne kirkes historie, som f.eks. Ansgar, Kingo, Brorson, Hans Egede, Grundtvig og Søren Kierkegaard.

Endnu to fotos optaget ved Marmorkirken i Amaliegade i København. De tre drenge var meget interesserede i at blive fotograferet, mens de sad eller stod ved soklen til en af de store høje piller foran kirkens indgang. De syntes, det var sjovt, at jeg ville fotografere dem. – Fotos: © 1948 Harry Rasmussen.

Udover de ovenfor viste fotos eller snapshots fra et af Københavns markante og historiske steder, fotograferede jeg også motiver i byens mere folkelige kvarter, Nyhavn. Det skyldtes til dels, at der hos mig rumsterede en idé om at lave en film om søfolk og deres liv på de skibe, der lagde til kaj i Nyhavn. Søfolkene ofte barske liv havde formentlig min specielle interesse, fordi min kære onkel Thorkild på den tid sejlede som søfyrbøder ombord på et af de større fragtskibe, som dog ikke lagde til kaj i Nyhavn, men i Københavns Havn. Min fantasi beskæftigede sig meget med at forestille sig handlingen i en sådan film om sømændenes barske liv på havet og når de kom i havn, men der var selvfølgelig kun tale om et utopisk projekt fra min side, uden muligheder for at kunne blive til virkelighed.

På fotoet til venstre ses fra Kongens Nytorv et vue over den østlige side af Nyhavn, hvor det især var spejlingerne i vandet, der fangede min opmærksomhed og interesse. Fotoet til højre er også fra Nyhavn, men så vidt jeg erindrer fotograferet fra Nyhavns vestlige side. Fotoet viser en mand, som står på kanten af kajen og kigger op imod en anden sømand, som ses oppe i riggen. – Fotos: © 1948 Harry Rasmussen.

Det hændte også, at jeg havde kameraet med mig hjem i weekenden og eksempelvis tog ud i Dyrehaven, for at fotografere naturbilleder. Det mindede mig om dengang, da Asbjørn og jeg tog samme tur, men med medbragt staffeli og lærred opspændt på træramme, samt malerkasse med palet og diverse oliefarver. For resten alt sammen en dyr investering for i hvert fald min slunkne pengepung. Men entusiasmen drev værket, og naturen var som altid et stille og dejligt sted at opholde sig, modsat bylivet med sin larm og sin travlhed, som vi jo begge var vant til i hverdagen.

Herover se to af mine mange naturfotos, som i dette tilfælde er fotograferet i Dyrehaven ved Klampenborg. Det, der i særlig grad interesserede mig ved disse optagelser, var for det første billedernes komposition, og på fotoet til venstre vandpytten i det sølede skovlandskab, og på fotoet til højre var det især træernes sorte silhuetter mod den lidt grålige himmel. – Fotos: © 1948 Harry Rasmussen.

Herover ses endnu to af mine fotos fra naturen, i dette tilfælde også fra Dyrehaven. På fotoet til venstre er det igen kompositionen, der var vigtig for mig, nemlig at få balance mellem billedets forskellige komponenter, og det syntes jeg selv var så vellykket, at fotoet blev forstørret op i stor størrelse til at hænge på væggen. På fotoet til højre var det især den overraskende lighed mellem trætoppens karakter og skyernes karakter, der fangede min opmærksomhed og fascinerede mig. – Fotos: © 1948 Harry Rasmussen.

Det særligt interessante ved at fotografere eksteriører, er, hvad enten det drejer sig om motiver i byen eller i naturen, hvert enkelt billedes komposition og rette belysning. Kompositions-mæssigt drejer det sig om at udvælge motivet, så der skabes balance i billedet, og belysnings-mæssigt kan man vælge at fotografere i medlyd eller i modlys, begge dele har sine fordele og ulemper. Et af problemerne ved at fotografere udendørs kan eksempelvis være, at sollyset kan bevirke reflekslys i kameraets linse, og hvis man overser det, kommer lysreflekserne med på billedet. Det kan i særlige tilfælde ligefrem være ønskeligt, at lysreflekser kan ses på billedet, men disse skal i så fald være valgt med bevidst omhu.

(Fortsættes i afsnit 78)